

Högerextrema laddar

Alternativ för Tyskland har stort stöd i ett Dresden präglat av "nazistnödläge"

När Tyskland går till val på söndag hoppas högerextrema Afd återupprepa den valframgång de hade för fyra år sedan. I Sachsen har partiet stöd av upp emot 30 procent av väljarna. – Som jag ser det hade vi först nationalsocialism, sedan rysk socialism och nu går vi mot internationell socialism, säger den avstängde polisen Steffen Janich som kandiderar för partiet. Andra partier försöker möta de högerextrema framgångarna med satsningar på pensioner och fotboll.

En vägg i den östtyska staden Dresden har nyligen blivit en snackis och en populär plats dit människor åker för att ta en bild till sociala medier. Läskföretaget Fritz-Cola har sponsrat uppförandet av en muralmålning som täcker en hel husfasad, med en uppmaning om att rösta den 26 september – men att "kryssa utan hakar" på valsedeln. Ordleken är briljant, eftersom "hakenkreuz" är tyska för hakkors.

Kampanjen har sina skäl. I november 2019 utropade det lokala politiska styret ett "nazistnödläge" här i Dresden. Här grundades exempelvis den antiislamiska rörelsen Pegida som har arrangerat demonstrationer ända sedan 2013. Här har också det högerextrema partiet Afd, Alternativ för Tyskland, sin högborg.

Afd kom sensationellt in i det tyska parlamentet som tredje största parti i valet 2017, och blev då det första högerextrema partiet i den lagstiftande försam-

"Folk kallar oss nazister, men vi är bara människor som säger vad islam medför till Tyskland."

PÅ PLATS I DRESDEN
JOAKIM MEDIN
joakim.medin@etc.se

lingen sedan andra världskrigets slut. När Tyskland på nytt går till val nu på söndag pekar allt på att Afd kommer att få behålla sin betydelsefulla representation. Ännu en valframgång kan ge fortsatt medvind åt högerextremism över hela Tyskland.

"Ingen mer genusskit"

Det är väljarna här i Dresden och i den omgivande delstaten Sachsen, där Afd har mellan 25 och 30 procent av alla röstberättigade bakom sig, som kommer bidra till detta resultat.

Dagens ETC besöker ett av Afd:s valmöten som arrangeras på Theaterplatz i Dresdens historiska stadskärna. Mitt bland gamla barockhus har partiet ställt fram bord och monterat tält där det säljs tjocka korvar och lokalbryggt öl, till en i huvudsak manlig skara besökare. Medelåldern ser ut att vara 50–60 år. Uppe på en scen går partiets parlamentsledamot Jens Maier igenom allt det som Afd vill avskaffa för att "göra Tyskland normalt igen".

– Ingen mer coronaregim med dess förbud! Ingen mer migration, vi säger nej till att ta emot fler afghaner. Ingen mer ideologiskt motiverad samhällsomvandling åt ett ekosocialistiskt håll. Ingen mer dekadens och sexualisering av barnens vardag. Ingen mer genusskit.

Applåder från de samlade sympatisörerna.

– Tyskland måste förbli tyskt! Tyskarna ska inte förvandlas till andra klassens medborgare i sitt eget land. Det kan inte vara så att någon som har kommit i en gummibåt över Medelhavet gynnas mer än någon som har arbetat i 40 år för Tyskland, säger Jens Maier.

Ännu fler applåder och spridda rop.

Fokus på flyktingar

Afd ger uttryck för en uppsättning reaktionära åsikter som delas av många andra högerextrema partier i Europa. Men partiet fick extra vind i seglen genom att piska upp eller utnyttja främlingsfientlighet som uppstod i kölvattnet av flyktingkrisen 2015. Afd gör samma sak idag och har i sin nuvarande valrörelse snabbt satt fokus på de människor som flyr talibanernas förtryck i Afghanistan. Idag har man parkerat en mobil valskylt på Theaterplatz, som avbildar en turbanklädd afghansk man med långt skägg tillsammans med orden "Inget mer 2015-statsmisslyckande".

Vid ett av borden framför talarscenen sitter Mark. Han är i 30-årsåldern och har slitna kläder, smuttar på en flaska whiskey han har i innerfickan. Mark ska rösta på Afd i valet eftersom han motsätter sig migrationspolitiken i Tyskland.

– Vi behöver en ny ordning i vårt land. Den nuvarande ordningen är inte bra eftersom väldigt många muslimer har kommit hit. För ett tag sedan dödade några muslimer en person på gatan där borta, säger Mark och pekar bakom sig.

– De var afghaner. Alla muslimer är inte dåliga, men med migrationen har det kommit sådan kriminalitet till Tyskland eftersom vi släpper in vem som helst. Det är ett misslyckande.

Afd presenterar fyra av sina kandidater som man hoppas få in i det tyska parlamentet.

Medelåldern låg på 50–60 år under Afd:s valmöte i Dresden, precis den väljargrupp

En snabb faktakontroll visar att uppgifterna delvis är felaktiga. En man dödades här i oktober i fjol, men gärningsmannen var en syrisk islamist som gick till attack mot offret och hans samkönade partner av homofobiska skäl. Det var det enda islamistiska mordet i Tyskland under 2020. I Marks värld har händelsen förvrängts och kopplas nu samman med afghanska flyktingar.

Mark irriterar sig också på att han knappt tycker sig kunna se några muslimer syssla med vanligt lönearbete. Det enda de

verkar göra är att sälja narkotika. Förr fanns det inget sådant i Dresden, utan det har kommit hit med islam, påstår Mark.

– Folk kallar oss nazister, men vi är bara människor som säger vad islam medför till Tyskland. Man måste kontrollera vilka som kommer in.

Avstängd polis kandiderar

Uppe på scenen har Afd presenterat fyra av sina kandidater till parlamentet. Det är personer med olika karaktärsdrag och en av dem sticker ut extra mycket. 50-åriga Steffen Janich

"Inget mer 2015-statsmisslyckande" säger Afd, som genast börjat kampanja mot att afghanska flyktingar ska komma till Tyskland.

för valvinst i forna öst

BILDER JOAKIM MEDIN

partiet har attraherat i hela Sachsen.

Valskylt i Dresden.

Alternativ för Tyskland

- Ett nationalistiskt, euroskeptiskt och högerradikalt tyskt parti som bildades 2013.
- Kom in i det tyska parlamentet i valet 2017 efter att ha utnyttjat oro och missnöje som uppstod efter att Angela Merkel öppnade för att ta emot asylsökande i samband med flyktingkrisen 2015.
- Blev det tredje största partiet i parlamentet och det första höger-radikala partiet att ta plats i den lagstiftande församlingen sedan andra världskrigets slut.
- Har sitt starkaste fäste i det forna Östtyskland och fick nära 32 procent av rösterna i delstatsvalet i Sachsen 2019.
- Har flertalet gånger medverkat i våldsbejakande demonstrationer arrangerade av den islamfientliga rörelsen Pegida, och har vid andra tillfällen sammankopplats med högerextrema våldsdåd.
- I början av mars 2021 beslutade den tyska underrättelsetjänsten med uppdrag att beskydda den demokratiska konstitutionen att ställa hela AfD under bevakning, men en tysk domstol rev upp beslutet kort efteråt.

Steffen Janich stängdes av från yrket som polis efter att ha arrangerat en coronaskeptisk demonstration, men hoppas nu bli parlamentsledamot för AfD istället.

är klädd som en medlem i en MC-klubb, med svart skinnjacka och stora tygmärken som berättar om hans partitillhörighet och kandidatur. Han är polis till yrket, men stängdes av från tjänsten efter att han i april 2020 ledde en coronaskeptisk marsch mot restriktionerna i hemstaden Pirna.

Steffen Janich är relativt ny inom politiken. För Dagens ETC nämner han migrationspolitiken som den ena hjärtefrågan som fått honom att söka sig till AfD.

– Migranterna utgör ett av de

största problemen i Tyskland. Jag bor i sachsiska Schweiz, vid bergen, och i min valkrets finns det nästan bara byar. Där finns det inte så många migranter och det är bra för mig, haha! Men om man tittar här i Dresden så

”Jag vet att folk i Västtyskland får högre lön trots att de utför samma arbete som mig.”

vågar kvinnor inte längre gå på vissa gator på grund av migranterna där.

Den andra hjärtefrågan bakom närmandet till AfD är att Steffen Janich tycker sig se en ”utveckling mot socialism” i Tyskland. Landet är sedan lång tid styrt av den konservativa, kristdemokratiska Angela Merkel, men han tycker att både migrationspolitiken och Tysklands allt starkare sammanflätning med EU – AfD är euroskeptiker – vittnar om en dold politisk agenda.

– Som jag ser det hade vi

först nationalsocialism, sedan rysk socialism och nu går vi mot internationell socialism. Folk i Västtyskland förstår inte det här, men vi som växte upp i Östtyskland känner igen socialismen. Och vi kan se att många människor från den gamla tiden fortfarande finns kvar och bestämmer, säger Steffen Janich.

En rad faktorer ligger bakom varför folk röstar på AfD, men det är ett slående fenomen att partiet är som starkast här i det postkommunistiska före detta Östtyskland, med allt vad det innebär. Det är också förhållan-

den som de andra tyska partierna måste väga in i sina analyser när de mobiliserar mot AfD.

Trauma i återföreningen

Dagens ETC träffar en hårt kampanjarbetande Katja Kipping från vänsterpartiet Die Linke under hennes valturné i Sachsen. Hon är parlamentsledamot och var partiets medordförande 2012–2021. Die Linke är arvtagaren till det kommunistparti som styrde det forna Östtyskland. Katja Kipping tycker det är viktigt att erkänna att det fortfarande finns ett västra och

östra Tyskland, och hon menar att stödet till AfD bottnar i ett trauma som sträcker sig tillbaka till Tysklands återförening.

– Generationen som mina föräldrar tillhör upplevde en enorm förändring efter 1989–1990, men de kände att allt skedde ovanför deras huvuden och att de inte kunde påverka någonting. Då, för 30 år sedan hade folk inte tid att bry sig om detta eftersom man kämpade för att överleva ekonomiskt. Men nu har ett upplevt hot från flyktingar lett till en slags återtraumatisering, säger Katja Kipping.

På nytt har äldre invånare i östra Tyskland känt att de inte haft något att säga till om – den här gången gällande migrationspolitiken – och den känslan har i högsta grad AfD taktiskt sett till att underblåsa.

Även yngre sympatisörer

Men högerradikalerna lockar också yngre väljare som saknar minnen från murens fall. Här understryker Die Linke att Tyskland ännu är långt ifrån att utjämna de stora skillnader som finns mellan lönerna, pensionerna och arbetsmarknadssituationerna i väst respektive öst. Stödet till AfD bottnar också i att många av väljarna lever under sämre ekonomiska förutsättningar, vilket skapar besvikelse, ilska eller en större ovilja att se migranter komma till stan. Även här har AfD strategiskt underblåst känslorna.

– Självklart är fattigdom och arbetslöshet inte någon ursäkt för att bli fascist. Men vi måste analysera under vilka förhållanden som rasism och högerextrem propaganda växer, och när folk har en existentiell rädsla. Det gör det lättare att vinna över folk, säger Katja Kipping.

Die Linke mobiliserar mot AfD genom att sätta fokus på andra frågor än migrationspolitiken, som pensionshöjningar, kampen för en bättre sjukvård, höjda löner inom vården och genom att ta strid mot hyreshöjningar.

– Vi markerar gränser, det ska inte finnas någon tolerans för rasism. Men det är också viktigt att vi lämnar våra egna bubblor. Det är därför vi inte talar med folk med ett anti-AfD-budskap, utan vi pratar om vad som borde ändras socialt, förklarar Katja Kipping.

Flera partier i Sachsen har också i direkt strid med AfD:s budskap satt unga politiker med migrantbakgrund som sina toppkandidater till parlamentet. Dessa kandidater har sina egna visioner om hur man ska bekämpa främlingsfientligheten som AfD eldat på.

Nå de unga genom sporten

I en park i Dresden träffar Dagens ETC 28-åriga Kassem Taher Saleh som står på miljöpartiet

Kassem Taher Saleh kampanjar med fotboll mot fascism. Han vill satsa mer på sport och kultur för att vända ungdomen bort från främlingsfientlighet.

Katja Kipping, fram tills tidigare i år ordförande i Die Linke, menar att det inte går att tala med AfD:s väljare med budskap som riktas direkt mot högerradikalerna.

Die Grünen lista. Han föddes i Kurdistanregionen i Irak och kom som flykting till Tyskland när han var tio år gammal. Han växte upp i Plauen här i Sachsen, där hans första kontakt med det tyska samhället och språket kom via fotbollen.

Under valrörelsen har Kassem Taher Saleh känt att det nästan varit meningslöst att tala med AfD:s sympatisörer och försöka få dem på bättre tankar. Allt för mycket tid går åt till att bemöta den ofta felaktiga och falska information de samlat på sig, för att han ska kunna förklara sina egna politiska tankar.

– Det blir ett helt annat slags kampanjande, där jag måste ägna all tid åt att argumentera mot vad de tror om det politiska systemet, skattesystemet, klimatkrisen och migrationen. Det är väldigt tufft, säger Kassem Taher Saleh.

Han ser att det finns ett stort behov av att förklara demokratin för invånarna i Sachsen som ett sätt att bekämpa AfD. Visionen är att som politiker verka för att stärka sporten och kulturen som ingångar för att nå fram till den unga generationen med budskap om hur systemet fungerar. Det är därifrån idén till hans valkampanj kommer: Kassem Taher Saleh reser runt med ett fotbollsmål med sitt eget ansikte på.

– Jag har kampanjat med fotbollen som ett sätt för att bekämpa fascismen. När jag växte upp i Plauen fanns det ett tidigare fascistparti där, Der Dritte Weg, som lockade till sig ungdomar genom läsläsning och sportklubbar för att förklara sin ideologi. Min idé är att använda samma metod för att fylla i ungdomars stora kunskapshål och för att bemöta fake news.

Läsktillverkaren Fritz-Cola ligger bakom en kampanj för att få folk att avstå från att "kryssa med hakar".

BILDER JOAKIM MEDIN

Toppkandidaten Rasha Nasr från socialdemokratiska SPD bär på samma idé, att använda sina personliga erfarenheter för att bekämpa AfD:s stora inflytande. Hennes föräldrar kom från Syrien till Östtyskland på 1980-talet. Själv föddes hon i det återförenade Tyskland 1992 men har i hela sitt liv fått höra att hon inte är en av alla andra.

– Jag har alltid behövt förklara för folk att jag är lika tysk som de är. Men när jag växte upp fick jag också höra att det var synd om mig för att jag var

en östtysk. Och nu när jag blir äldre känner jag mig mer och mer som en sådan, jag vet att folk i Västtyskland får högre lön trots att de utför samma arbete som mig, säger Rasha Nasr.

Hon ser att det mörkaste arvet efter Angela Merkels era är att makthavarna inte lyckats minska detta gap mellan väst och öst, och att man bedrivit en politik som inte lyckats ta med sig alla tyskar under resan till demokratin. Många människor har sett politiken som bara ett elitprojekt.

– Det mest intressanta med att tala med AfD-väljare är att höra hur de inte tycker vi bedriver politik som har med deras liv att göra. Men egentligen bottnar deras problem i saker som löner, pensioner, att hitta en lägenhet man faktiskt har råd att bo i.

”Självklart är fattigdom och arbetslöshet inte någon ursäkt för att bli fascist.”

JOAKIM MEDIN